

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2018-02-12 Nr. 4D-2017/1-1101
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo prašymus ir skundus (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma, kad Pareiškėjas ne kartą kreipėsi į KD dėl Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo pareigūnų veiksmų, susijusių su galimai melagingos informacijos jam teikimu, tačiau iš KD sulaukia neteisėtų ir nepagrįstų atsakymų į jo prašymus bei skundus. Prie Skundo Pareiškėjas pridėjo jo netenkinančius KD atsakymus, t. y., 2017 m. birželio 28 d. atsakymas Nr. 2S-4282 į 2017 m. gegužės 29 d. skundą ir 2017 m. birželio 28 d. atsakymas Nr. 2S-4292 į 2017 m. birželio 12 d. skundą.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2017 m. rugpjūčio 4 d. raštu Nr. 4D-2017/1-1101/3D-2324 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2017 m. rugpjūčio 24 d. Seimo kontrolierius gavo 2017 m. rugpjūčio 22 d. KD raštą Nr. 1S-3263. Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. 2017 m. gegužės 29 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD skųsdamas 2017 m. gegužės 23 d. Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo (toliau vadinama – LTI-K) direktoriaus atsakymą Nr. 96-2259, kuriame paaiškinama, dėl kokių priežasčių iš Pareiškėjo artimųjų nebuvo priimti medikamentai;

4.2. 2017 m. birželio 28 d. KD raštu Nr. 2S-4282 Pareiškėjas buvo informuotas, kad 2017 m. gegužės 29 d. skundo nagrinėjimo terminas yra pratęsiamas 10 darbo dienų, nes yra reikalinga surinkti papildomą informaciją, reikšmingą skundo tinkamam išnagrinėjimui;

4.3. 2017 m. liepos 5 d. KD raštu Nr. 2S-4442 Pareiškėjui buvo atsakyta į 2017 m. gegužės 29 d. skundą; šiame rašte teigiama, kad „Kalėjimų departamentas, papildomai surinkęs su skundu susijusią dokumentinę medžiagą, nustatė, kad Jūs į Lukiškių TI-K administraciją kreipėtės, jog Jūsų

artimieji galėtų Jums perduoti medikamentus, tačiau 2017-05-16 iš Jūsų artimųjų medikamentai priimti nebuvo, ir Lukiškių TI-K direktorius 2017-05-23 atsakyme Nr. 96-2259 nurodė priežastis. Atkreiptinas dėmesys, kad Jums kreipiantis pakartotinai 2017-05-20 (t. y., po 4 dienų) Jūs medikamentus gavote ir tai patvirtinote savo parašu. Kalėjimų departamento vertinimu, Lukiškių TI-K direktoriaus 2017-05-23 atsakymas Nr. 96-2259 pateiktas nepažeidžiant Viešojo administravimo įstatymo 8 str. nustatytų reikalavimų [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

4.4. 2017 m. birželio 12 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD dėl 2017 m. birželio 7 d. LTI-K direktoriaus atsakymo Nr. 96-2594 į jo 2017 m. gegužės 30 d. prašymą Nr. 29-1692; kreipimesi į KD Pareiškėjas nurodė, kad LTI-K teikia jam melagingą informaciją, t. y., nepagrįstai nurodo, kad nuo 2016 m. rugpjūčio 25 d. iki 2016 m. rugsėjo 2 d. kameroje Nr. [...] jis buvo laikomas vienas;

4.5. 2017 m. birželio 28 d. KD raštu Nr. 2S-4292 buvo atsakyta į 2017 m. birželio 12 d. Pareiškėjo kreipimąsi; šiame rašte nurodoma, kad „Skundo nagrinėjimo metu, Kalėjimų departamentas kreipėsi į Lukiškių TI-K administraciją ir nurodė pateikti dokumentinę medžiagą apie Jūsų 2017-06-12 skunde minimas aplinkybes. Išnagrinėjus gautą dokumentinę medžiagą, nustatyta, kad Jums buvo pateiktas pagrįstas Lukiškių TI-K administracijos 2017-06-07 atsakymas Nr. 96-2594 į Jūsų 2017-05-30 prašymą Nr. 29-1692. Pirmiau minėtas atsakymas į Jūsų skundą pateiktas nepažeidžiant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje nustatytų reikalavimų [...]. Informuojame, jog skundo nagrinėjimo metu nenustatyta, kad Lukiškių TI-K administracija pažeidė galiojančius teisės aktus [...]“.

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo (toliau vadinama ir – SVĮ):

49 straipsnis „*Pareiškėjų veiksmų ir sprendimų apskundimas*“ – „1. Tardymo izoliatorių pareiškėjų veiksmai ir sprendimai skundžiami Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnyje nustatyta tvarka. [...]“.

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso:

183 straipsnis „*Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareiškėjų veiksmų ir sprendimų apskundimas*“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareiškėjų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“.

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (įstatymo redakcija, galiojusi nuo 2015 m. gegužės 1 d. iki 2017 m. kovo 31 d.) (toliau vadinama – VAI):

3 straipsnis „*Viešojo administravimo principai*“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių

teisės aktų nustatyta, tikslų; [...].“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį, Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį, pataisos namai yra Kalėjimų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį, Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, *objektyvumo*, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktas).“

Tyrimo išvados

9. Skunde nurodoma, kad Pareiškėjas ne kartą kreipėsi į KD dėl LTI-K pareigūnų veiksmų, susijusių su galimai melagingos informacijos jam teikimu, tačiau iš KD sulaukia neteisėtų ir nepagrįstų atsakymų į jo prašymus bei skundus.

10. Nagrinėdamas pareiškėjų skundus KD, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs. Pažymėtina, kad LVAT, atskleidamas objektyvumo principo turinį, 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje nurodė, jog laisvės atėmimo institucijų, t. y., KD, sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai (šios pažymos 8 punktas).

11. 2017 m. gegužės 29 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD skųsdamas 2017 m. gegužės 23 d. LTI-K direktoriaus jam pateiktą atsakymą, kuriame paaiškinama, dėl kokių priežasčių iš Pareiškėjo artimųjų nebuvo priimti medikamentai.

2017 m. birželio 28 d. KD raštu Pareiškėją informavo, kad 2017 m. gegužės 29 d. skundo nagrinėjimo terminas yra pratęsiamas 10 darbo dienų, nes yra reikalinga surinkti papildomą informaciją, reikšmingą skundo tinkamam išnagrinėjimui. Pažymėtina, kad šis KD raštas atitinka BVK 183 straipsnio nuostatas, kuriose yra įtvirtinta galimybė pateikti atsakymą asmeniui *per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos*.

2017 m. liepos 5 d. KD raštu atsakė Pareiškėjui į 2017 m. gegužės 29 d. skundą; šiame rašte teigiama, kad, KD vertinimu, 2017 m. gegužės 23 d. LTI-K direktoriaus atsakymas pateiktas nepažeidžiant teisės aktų reikalavimų, nes Pareiškėjui buvo nurodytos medikamentų nepriėmimo priežastys; be to, po pakartotinio Pareiškėjo kreipimosi medikamentai iš jo artimųjų buvo priimti.

Atkreiptinas dėmesys, kad nagrinėjamu atveju KD nesiaiškino, kodėl Pareiškėjo artimųjų atnešti medikamentai nebuvo priimti iš karto, ar medikamentų nepriėmimo priežastys, nurodytos skundžiamame LTI-K atsakyme, buvo teisėtos ir pagrįstos, nevertino su šiomis aplinkybėmis susijusių LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo). Tai leidžia daryti išvadą, kad 2017 m. liepos 5 d. KD raštas, adresuotas Pareiškėjui, yra formalus, nepagrįstas objektyviais duomenimis (faktais), todėl neatitinka teisės aktų reikalavimų.

12. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2017 m. birželio 12 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD dėl 2017 m. birželio 7 d. LTI-K direktoriaus jam pateikto atsakymo; kreipimesi Pareiškėjas nurodė, kad LTI-K teikia jam melagingą informaciją, t. y., nepagrįstai nurodo, kad nuo 2016 m. rugpjūčio 25 d. iki 2016 m. rugsėjo 2 d. kameroje Nr. [...] jis buvo laikomas vienas; 2017 m. birželio 28 d. KD raštu buvo atsakyta į 2017 m. birželio 12 d. Pareiškėjo kreipimąsi; šiame rašte nurodoma, kad, išnagrinėjus gautą dokumentinę medžiagą, nustatyta, kad Pareiškėjui buvo pateiktas pagrįstas LTI-K administracijos 2017 m. birželio 7 d. atsakymas (šios pažymos 4.4, 4.5 punktai). Atkreiptinas dėmesys, kad iš šio KD atsakymo turinio nėra aišku, ar buvo atliktas tyrimas, siekiant nustatyti, kiek asmenų buvo laikoma kameroje Nr. [...] kartu su Pareiškėju nuo 2016 m. rugpjūčio 25 d. iki 2016 m. rugsėjo 2 d., jei tyrimas buvo atliktas, kokios aplinkybės buvo nustatytos, ar šiomis aplinkybėmis patvirtinami / paneigiami skundžiamame LTI-K atsakyme Pareiškėjui pateikti teiginiai. Šios aplinkybės leidžia teigti, kad 2017 m. birželio 28 d. KD raštas, adresuotas Pareiškėjui, yra formalus, nepagrįstas objektyviais duomenimis (faktais), todėl neatitinka teisės aktų reikalavimų.

13. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo prašymus ir skundus, yra pagrįstas.

KD direktoriui rekomenduotina iš naujo įvertinti 2017 m. gegužės 29 d., 2017 m. birželio 12 d. Pareiškėjo kreipimusis ir pateikti jam teisės aktų reikalavimus atitinkančius atsakymus bei imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas skunde nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams pateikiami atsakymai būtų pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundą dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant jo prašymus ir skundus, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius KD direktoriui Robertui Krikštaponiui rekomenduoja:

15.1. iš naujo įvertinti 2017 m. gegužės 29 d., 2017 m. birželio 12 d. Pareiškėjo kreipimusis ir pateikti jam teisės aktų reikalavimus atitinkančius atsakymus;

15.2. imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas skunde nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams pateikiami atsakymai būtų pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis.

16. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad

informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas